

Geloven na de crisis

Dat Boele met een nieuw boek bezig was, na 'Van de kaart', wist ik al wel. Op zijn blog Zoekend Geloven had hij het er al meer dan eens over gehad.

Toch was het voor mij een verrassing dat het boek bij mij op de deurmat plofte, met het verzoek van de uitgever om er in een blog aandacht aan te besteden. Zéker nadat ik in mijn bespreking van 'Van de kaart' blij had gegeven van mijn teleurstelling en vervreemding. Kennelijk vond Boele het belangrijk om mij ook te laten delen in zijn vervolg.

Dat vraagt om serieuze aandacht voor ook dit boek.

En dat is moeilijk voor mij, omdat ik bij de mensen hoor voor wie Boele dit boek *niet* heeft geschreven.

Niet omdat ik het allemaal op een rijtje heb (p. 26). Integendeel. En volgens mij ben ik daar op deze site ook wel open en duidelijk over.

Ook niet omdat ik geen vragen heb (p. 29). Integendeel. Ook dat moge uit deze site blijken. Ook niet omdat ik bang ben voor verandering (p. 32). Dit is wel een lastige, want ik ben iemand die zich op z'n gemak voelt bij wat bekend en vertrouwd is, en die zich onzeker voelt bij wat onbekend en nieuw is. Maar dat maakt mij nog niet 'bang voor verandering'.

En al deze 'nieten' maken mij óók nog geen *zoeker*. Deze conclusie trekt Boele mij te snel (p. 36). Ik herken mijzelf niet in de 'zoeker' zoals Boele die in dit boek tekent.

Die *zoeker* is een heel bepaald persoon, nl.: de Westerse mens van het begin van de 21^e eeuw. De mens die de crisis van het postmodernisme aan den lijve heeft ondervonden. Boele beschouwt het postmodernisme als een verandering in de manier waarop deze Westerse mens kijkt, denkt en leeft.

Die verandering heeft tot gevolg gehad, dat het leven gefragmenteerd is geraakt. Het is een leven in talloze brokjes geworden. Omdat het een vol en druk leven is, waarin ook nog eens veel te veel keuzes worden gemaakt. Het leven is 'leven in meervoud' geworden.

En de *zoeker* is de mens die daar meer dan genoeg van heeft gekregen, die moe is geworden van dat gefragmenteerde leven. De *zoeker* is degene die een weg uit dat leven zoekt. De *zoeker* verlangt naar een leven in eenvoud. Het gefragmenteerde leven willen we niet meer. We verlangen naar een nieuwe relatie. Waarbij geldt: terug kan niet meer.

Het *doel* van die zoektocht is volgens Boele nog niet zo snel te geven. Dat de *zoeker* *God* zoekt, is veel te snel geconcludeerd, dat is een veel te groot woord. Zelf wil hij dat nog wel zo benoemen. Hij zoekt een groter verhaal (dan het kleine verhaal van zijn eigen leven), en noemt dat 'zoeken naar God'. Maar hij loopt tegen het probleem op dat 'de *zoeker*' dat nog niet zo snel pruijmt - omdat het begrip 'waarheid' aan inflatie onderhevig is, anders gewaardeerd wordt in het postmodernisme. Daarover schreef hij uitvoerig in 'Van de kaart'.

De *zoeker* is iemand die leeft in onrust en onvrede, en op zoek is naar een nieuw verhaal. Voor dat nieuwe verhaal zijn 7 noties onmisbaar: respect; niet vijandig ten opzichte van verworvenheden van de moderne tijd; openheid naar het onbekende; diversiteit; geleefd, en niet alleen maar geloofd of gedacht; het verhaal moet over ons gaan; de theologie moet herschreven worden.

Dat nieuwe verhaal hoeft niet noodzakelijk in de Bijbel te worden gezocht. Boele vindt het noodzakelijk om ook te leren van de 'wijsheid van het Oosten', en noemt een aantal chakra's - 'databanken van de ziel'.

Belangrijk in dat nieuwe verhaal is, dat wordt erkend dat God *verdwenen* is, afwezig, ongrijpbaar. Een 'theologie van de afwezige God', noemt Boele dat. Maar juist de erkenning

van Gods afwezigheid is een mogelijkheid om opnieuw God te ervaren. Zodat God in het 'lege midden' opnieuw "rakelings nabij" kan zijn.

Dáárheen is de 'zoeker' op weg, kritisch naar vooral zichzelf, met de moed om de eigen kwetsbaarheid onder ogen te zien.

Maar daarin en daarmee is de zoeker juist 'authentiek': hij/zij blijft bij zichzelf en gaat van zichzelf uit. En juist die houding biedt perspectieven om dat nieuwe verhaal, dat zo hartstochtelijk wordt gezocht, te vinden.

Heb ik hiermee gepeild wat Boele heeft willen zeggen in en met zijn boek? Ik weet het niet... Als het niet is gelukt, komt dat, denk ik, doordat ik niet bij de mensen hoor voor wie Boele het boek heeft geschreven. Het komt door een stuk vervreemding waaraan ik ook bij dit boek niet ontkom.

Ik heb er lang over gedaan om onder woorden te kunnen brengen waar het 'm in zit. En ik denk dat uiteindelijk hierin gevonden te hebben: ik leef van Het Antwoord.

Zoeken is voor Boele een levensstijl (geworden). Zoals ook de rockband U2 het onder woorden bracht: "I still haven't found what I'm looking for". Het leven is één grote zoektocht - maar ook niet méér dan dat. Je bent op zoek, je weet niet waarnaar je op zoek bent - maar dat is ook niet erg, want zoeken is waar het in het leven om draait.

Deze levensstijl is vreemd en onbegrijpelijk voor mij als christen. Want ik heb de God gevonden die zegt: Zoek *Mij* - en lééf (zie Amos 5 vers 6).

Dat beaam ik dus wel met Boele: dat het doel van de zoektocht *God* is. De vraag is alleen, of we met 'God' wel Dezelfde bedoelen... Voor mij is God: de God van de Bijbel. Boele wil God niet in de Bijbel 'opsluiten'. Op dat punt scheiden toch wel onze wegen.

En die God, de God die zegt "Zoek *Mij*", zegt dat "*nu hij zich laat vinden*" (zie bv. 1 Kronieken 28 vers 9, 2 Kronieken 15 vers 2, Jesaja 55 vers 6, Jeremia 29 vers 13). Met andere woorden: het leven is niet een zoektocht, het leven gaat niet op in zoeken. Nee, het leven begint (eigenlijk pas goed) als en zodra je *déze* God hebt *gevonden*.

Maar dan moet je Hem natuurlijk wel dáár zoeken waar Hij *te vinden* is... En God zoeken, dat is in de Bijbel altijd: je houden aan wat God *gezegd* heeft. En wat God *gezegd* heeft, dat is te vinden in de *Schriften* (van het oude en nieuwe verbond). Voor Jezus en zijn apostelen stond dat buiten kijf - dus waarom voor mij niet?

Daarom kan ik ook niets met de stelling van Boele, dat de kracht van het grote verhaal van het christendom afhankelijk is van het moderne waarheidsbegrip. Ja - àls dat zo zou zijn, dàn is het geen wonder, als dat in en door het postmodernisme als een kaartenhuis in elkaar zakt. Maar 'het grote verhaal van het christendom' is méér dan alleen maar dat. Want het is het verhaal van de *God* van de christenen, die pretendeert de *enige* God te zijn. En daarom stond dat 'grote verhaal' niet bij de gratie van het modernisme, zodat het vanwege het postmodernisme wel moest omvallen. Dat 'grote verhaal van het christendom' staat bij de gratie van de Schepper van alles wat er bestaat - en omdat Hij het overeind houdt, kàn het niet omvallen.

Deze God hebben wij niet in onze broekzak, nee. Daarin val ik Boele uit de grond van mijn hart bij. In die zin is God ongrijpbaar, ja. Maar om dat 'afwezig' te noemen... De God die Zichzelf Jahweh noemt - Ik ben die ik ben -, de God die met de woorden van Klaas Hendrikse zegt "Ga maar, dan ga ik met je mee", die God is nooit de 'afwezige God'. Eerder is Hij met Barth de 'Gans Andere' te noemen - ook al is ook die term bedenkelijk, want in de ogen van Barth

betekent het dat God de Onkenbare is. En dan zeg ik: nee - God láát Zich vinden, God láát Zich kennen. Uiteindelijk en ten volle in de persoon van Jezus Christus (Kolossenzen 1 vers 15). Kijk naar Jezus en je weet wie God is.

Het boek Authentiek roept vragen bij mij op. Veel vragen. Te veel vragen.

Vragen ten aanzien van de bron van de onrust en fragmentatie die door het postmodernisme is veroorzaakt.

Vragen ten aanzien van wat 'geloven' is. Volgens Boele is het per definitie *zoekend* geloven. Maar als 'geloven' de vertaling is van het Hebreeuwse 'aman' (vergelijk ons 'amen'), dan is 'geloven' het zoeken voorbij: zoeken is 'beamen' geworden, geloven komt neer op zeggen "Zo is het" - en daarmee is het een vorm van 'zeker weten'.

Vragen bij de ontdekking van Boele dat God de *kosmos* liefhad - dat het dus om God gaat, en niet over mensen. Terwijl het hele boek Authentiek meer over de mensen gaat dan over God. Alles draait om 'wij' - en waar is God?

En als het gaat om de titel van het boek: Hoe kun je over authentiek mens-zijn spreken als je het niet hebt over het feit dat de mens een *schepsel* is, en als je het dus niet hebt over zijn Schepper, en over wat het betekent dat de mens schepsel van de Schepper is?

Dat is het paradoxale van dit boek: hoewel Hij wel ter sprake komt, is God de Grote Afwezige in dit boek.

En dat is jammer. Want het kan anders.

Het kan anders - als en zodra tenminste de uitspraak "Jezus is het antwoord" niet meteen wordt verfoeid met de tegenwerping "Maar wat was de vraag?". Waarmee onze vragen op het hoogste podium staan, en voorbijgekeken wordt aan wat de wèrkelijke nood, het wèrkelijke probleem van de mens is.

Het kan anders - als en zodra tenminste afscheid wordt genomen van het denken in termen van "Alles wat wij over Boven weten, komt van beneden".

Het kan anders - als en zodra tenminste niet de mens, laat staan de Westerse 21e eeuwse mens, het uitgangspunt is van denken en spreken, maar God de Schepper.

Dàn ben je pas ècht authentiek.

(n.a.v. Boele P. Ytsma, *Authentiek*. De zoeker en het verlangen, Zoetermeer 2010)